

Fredmans Epistel N:o 9

(Till Gumman på Thermopolium Boreale och hennes Jungfrun)

Menuetto Carl Michael BELLMAN (1740-95)

Kä - ra - ste brö - der, syst - rar och vän - ner,
Ö - gat är bor - ta, nä - san är klu - ven;

si Fa - der Berg han skru - var och spän - ner strän - gar - na
si hur han står och spot - tar på skru - ven; öl - kan - nan

på fi - o - len och strå - ken han tar i hand.
står på sto - len; nu knäp - per han li - tet grand;

gri - nar mot so - len,

pi - nar fi - o - len, han sig för - vil - lar,

dril - lar i - bland. Kä - ra - ste brö - der, dan - sa på tå,

hands - kar i hand och hat - tar - na på. Si på jung - fru Lo - na,

rö - da band i sko - na, ny - a strum - por him - mels - blå.

(330) II / Schwedisch (18. Jh.)

KÄR

Die Klingende Brücke 11.06.2015/MN

2 Si Jergen Puckel fläktar med hatten, pipan i mun, och brännvin som vatten
dricker han och gör fukter med huvud och hand och fot.

Guldguler rock med styva dykränger, tätt uti nacken hårpiskan hänger,
ryggen i hundra bukter, och kindbenen stå som klot;

(V:cello) --- gapar på noten,

(V:cello) --- skrapar med foten,

(V:cello) --- pipan han stoppar, hoppar emot.

Käraste systrar, alltid honnett, bröderna dansa jämt menuett,
hela natten fulla. Rak i livet, Ulla, ge nu hand, håll takten rätt.

3 Si, vem är det i nattrock så nätter, med gula böxor, vita stövletter,
som dansar där med Lotta, den där som har röd peruk?

Ta mej sju tusen, se två i flocken, sydda manschetter, snören på rocken.

Drick, Fader Berg, och spotta; tvi, svagdricka gör mig sjuk!

(V:cello) --- Kruket ska rinna;

(V:cello) --- huset ska brinna,

(V:cello) --- ingen ska klämta. Flämta min buk!

Käraste systrar, tagen i ring, dansa och fläkta, tumla och spring!

Var nu blind och döver, spelman ger nu över, raglar med fiolen kring.

4 Hej! mina flickor, lyfta på kjolen, dansa och skratta, hör basfiolen;
ge Fader Berg konfonium och Hoglands med gröna blan.

Hör, Fader Berg, säg du vad hon heter, hon där vid skänken
vindögd och feter?

Gumman på Thermopolium, hon är det, ja ta mig fan!

(V:cello) --- Trumpen och blinder,

(V:cello) --- gumpen är trinder,

(V:cello) --- hallsfräs, min gumma; brumma, dulcian!

Käraste bröder, här är behag, här är musik och flickor var dag,

här är Bacchus buden, här är kärleksguden, här är allting, här är jag.

FREDMAN: namnkunnig urmakare i Stockholm, utan ur, verkstad och
förlag. – ULLA WINBLAD: nymf och prästinna i Bacchi Tempel;

fadren fordom Korporal vid gardet. – FADER BERG: tapetmålare och
stadsvirtuos på flere instrumenter. – JERGEN PUCKEL: under hallrätten.

GUMMAN PÅ THERMOPOLIUM: kaffehus i Myntgården, så kallat
på 70-talet. – LOTTA: dess jungfru.

Käraste bröder, systrar och vänner

FREDMANS EPISTEL N:o 9   Fredmans Epistel Nr. 9
Till Gumman   Der Alten
på Thermopolium Boreale¹   im (Kaffehaus) Th. Boreale
och hennes Jungfrur   und ihren Mädchen (gewidmet)

1

Käraste bröder, systrar och vänner, si Fader Berg han skruvar och spänner strängarna på fiolen ² och stråken han tar i hand. Ögat är borta, näsan är kluven; si hur han står och spottar på skruven; ölkannan står på stolen; nu knäpper han litet grand; (V:cello) ² --- grinar mot solen, pinar fiolen, han sig förvillar, drillar ibland. Käraste bröder, dansa på tå, handskar i hand och hattarna på. Si på jungfru Lona, röda band i skona, nya strumpor, himmelsblå.	Liebste Brüder, Schwestern und Freunde, seht Vater Berg, er schraubt und spannt die Saiten auf der Fiedel und den Bogen er nimmt in (die) Hand. Das Auge ist weg, die Nase ist gespalten; seht, wie er steht und spuckt auf den Wirbel; die Bierkanne steht auf dem Stuhl; jetzt zupft er ein wenig; (Violoncello) blinzelt gegen die Sonne, quält die Fiedel, er vertut sich, trillert mitunter. Liebste Brüder, tanzt auf den Zehen(spitzen), Handschuhe in (der) Hand und die Hüte auf! Seht Fräulein Lona an, rote Bänder in den Schuhen, neue Strümpfe, himmelblau!
--	---

¹ *Thermopolium*, griech. θερμώλιον, wo Warmes verkauft wird;
Boreale ‚nördlich‘

² *Fiol* kann verschiedene Streichinstrumente bezeichnen; hier wahrscheinlich das Cello, das wohl auch mit *basfiol* gemeint ist. Bellmans Anweisung: „...*V:cello*, Violoncello oder kleiner Bass, ... wo die Striche stehen, soll die Stimme den Klang des genannten Instruments imitieren.“

2

Si Jergen Puckel
fläktar med hatten,
pipan i mun,
och brännvin som vatten
dricker han
och gör fukter
med huvud och hand och fot.
Guldguler rock
med styva dykränger,
tätt uti nacken
härpiskan hänger,
ryggen i hundra bukter,
och kindbenen
stå som klot;
(V:cello) --- gapar på noten,
(V:cello) --- skrapar med foten,
(V:cello) --- pipan han stoppar,
hoppa emot.
Käraste systrar,
alltid honnett,
bröderna dansa
jämt menuett,
hela natten fulla.
Rak i livet, Ulla,

ge nu hand,
håll takten rätt.

3

Si, vem är det
i nattrock så nätter,
med gula böxor,
vita stövletter,
som dansar där med Lotta,
den där som har röd peruk?
Ta mej sju tusen!
se två i flocken,
sydda manschetter,
snören på rocken.

Seht Jergen Puckel
schwenkt den Hut,
die Pfeife im Mund,
und Branntwein wie Wasser
trinkt er
und macht lächerliche Gebärden
mit Kopf und Hand und Fuß.
Goldgelber Rock
mit steifen Einlagen,
eng im Nacken
der Haarschopf hängt,
der Rücken in hundert Krümmungen,
und die Backen(knochen)
stehen wie Kugeln;
gafft auf die Noten,
scharrt mit dem Fuß,
die Pfeife stopft er,
hüpft (seiner Tänzerin) entgegen.
Liebste Schwestern,
immer ehrenhaft,
die Brüder tanzen
in einem fort Menuett,
die ganze Nacht betrunken.
Halt dich gerade, Ulla,
(wörtl. aufrecht im Leib)
gib nun (die) Hand,
halt den Takt richtig!

Seht, wer ist das
im Schlafrock so hübsch,
mit gelben Hosen,
weißen Gamaschen,
der da tanzt mit Lotta,
der da, der (eine) rote Perücke hat?
Holen (sollen) mich 7000 (Teufel),
seht, zwei in der Menge,
angenähte Manschetten,
Schnüre auf dem Rock.

Drick, Fader Berg,
och spotta;
tvi, svagdricka
gör mig sjuk!
(V:cello) --- Kruset ska rinna;
(V:cello) --- huset ska brinna,
(V:cello) --- ingen ska klämta.
Flämta min buk.
Käraste systrar,
tagen i ring,
dansa och fläkta,
tumla och spring!
Var nu blind
och döver!
Spelman ger nu över,
raglar med fiolen kring.

4

Hej, mina flickor,
lyfta på kjolen,
dansa och skratta,
hör basfiolen²;
ge Fader Berg konfonium
och Hoglands³
med gröna bla(de)n³.
Hör, Fader Berg,
säg du, vad hon heter,
hon där vid skänken,
vindögd och feter?
Gumman på Thermopolium,
hon är det,
ja ta mig fan!
(V:cello) --- Trumpen och blinder,
(V:cello) --- gumpen är trinder,
(V:cello) --- hallsfräs, min gumma;
brumma, dulcian!
Käraste bröder,
här är behag, här är musik
och flickor var dag,
här är Bacchus buden,
här är kärleksguden,
här är allting, här är jag.

Trink, Vater Berg,
und spucke
pfui, Dünnbier
macht mich krank!
Der Krug wird fließen;
das Haus wird brennen,
niemand wird die (Feuergocke) läuten.
Keuche, mein Bauch.
Liebste Schwestern,
nehmt euch (an den Händen) im Kreis,
tanzt und fächelt,
tummelt euch und springt!
Seid nun blind (= hochgradig berauscht)
und taub!
(Der) Spielmann übergibt sich jetzt,
torkelt mit der Fiedel umher.

Hej, meine Mädchen,
hebt den Rock,
tanzt und lacht,
hört die Bassgeige;
gebt Vater Berg Kolophonium
und Wein
mit grünen Kräutern.
Hör, Vater Berg,
sag, wie sie heißt,
die da an der Theke,
schielend und dick (*wörtl.:* fett)?
Die Alte im Thermopolium,
sie ist es,
ja, hol mich (der) Teufel!
Mürrisch und blind,
das Hinterteil ist prall,
Halskrause, meine Alte;
brumme, Fagott!
Liebste Brüder,
hier ist Vergnügen, hier ist Musik
und Mädchen jeden Tag,
hier ist Bacchus geladen,
hier ist der Liebesgott,
hier ist alles, hier bin ich.

³ *Hoglands*, Hochlands, Vin de Haut = ein einfacher französischer Rot- oder Weißwein, ursprünglich aus St. Macaire bei Bordeaux. Man servierte ihn mit Gewürzkräutern, meist Pimpinella saxifraga, um Geschmack und Aussehen zu verbessern.

Aus dem Personenverzeichnis, das Bellman „Fredmans Epistlar“ voransetzte:

FREDMAN: namnkunnig urmakare i Stockholm, utan ur, verkstad och förlag.	namhafter Uhrmacher in Stockholm, ohne Uhr, Werkstatt und Geschäft.
ULLA WINBLAD: nymf och prästinna i Bacchi Tempel; fadren fordom Korporal vid gardet.	Nymphe und Priesterin in Bacchi Tempel; der Vater vormals Korporal bei der Garde.
FADER BERG: tapetmålare och stadsvirtuos på flere instrumenter.	Tapetenmaler und Stadtvirtuose auf verschiedenen Instrumenten.
JERGEN PUCKEL: under hallrätten ⁴ .	unter der Zuständigkeit des Manufakturgerichts
GUMMAN PÅ THERMOPOLIUM: kaffehus i Myntgränden, så kallat på 70-talet.	Kaffeehaus in der Münzgasse so genannt in den 70er Jahren.
LOTTA: dess jungfru.	dessen Schenk mädchen.

⁴ *Hallrätt*, eine Institution französischen Ursprungs, die 1739 in Schweden eingeführt wurde um den Zunftzwang zu lockern. Sue war für alle Angestellten der Textil- und anderen Manufakturen zuständig, die keiner Zunft angehörten, auch für ausländische Gesellen wie den Jergen Puckel.

Quellen für Übersetzung und Anmerkungen:

C. M. Bellmans Skrifter. Standardupplaga utgiven av Bellmanssällskapet.
I. Fredmans Epistlar. Stockholm 1927 (Bonniers).
C. Larsson och M. Hellquist: Ordbok till Fredmans Epistlar. Lund 1967
(Almquist & Wiksell)

KH/TM/BB 270393